

Образователна политика на Съвета на Европа (СЕ)

За разлика от Европейския съюз, който финансира значими по обем програми за работа с неправителствени организации в областта на образованието и културата, най-старата европейска организация запазва, по отношение на образованието, междуправителственото измерение в своите дейности, което на практика означава, че основни участници в програмите на СЕ са националните правителства на държавите-членки на организацията.

На общоевропейско ниво програмите на Съвета на Европа за образование и култура се управляват от Съвета за културно сътрудничество (СКС). Той се подпомага от четири специализирани комитета по въпросите на училищното образование, висшето образование и научните изследвания, културата и културното наследство. Периодично се провеждат конференции на съответните ресорни министри на държавите-членки за идентифициране на приоритетни области на развитие (напр. европейско измерение на образованието) и набяжаване на конкретни мерки за преодоляване на съществуващи проблеми (напр. взаимното признаване на дипломите за различните степени на образование).

Програмите и инициативите на Съвета на Европа оказват значително влияние върху оформянето на националната политика в областта на образованието, от една страна, а от друга – защото съдържат някои възможности за пряко участие на образователни институции, преподаватели и ученици, за които си заслужава да следите редовно информацията за тях. Тя се публикува от Министерство на образованието на науката, което управлява програмите в национален мащаб.

Представяме Ви:

1. ОБРАЗОВАНИЕТО: ИНВЕСТИЦИЯ В БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПА
2. СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ЕВРОПА
3. ДЕМОКРАТИЧНА СИГУРНОСТ, СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ И ОБРАЗОВАТЕЛНА ПОЛИТИКА
4. ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ДЕМОКРАТИЧНО ГРАЖДАНСТВО
5. ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ
6. ВЗАИМОПОМОЩ ЗА РЕФОРМИТЕ В ОБРАЗОВАНИЕТО
7. ЕЗИКОВА ПОЛИТИКА ЗА МНОГОЕЗИЧНА И МУЛТИКУЛТУРНА ЕВРОПА
8. ЕВРОПЕЙСКИ ЦЕНТЪР ЗА СЪВРЕМЕННИ ЕЗИЦИ
9. 2001 ГОДИНА - ЕВРОПЕЙСКА ГОДИНА НА ЕЗИЦИТЕ
10. ОБУЧЕНИЕ ПО ИСТОРИЯ
11. РЕФОРМА НА ОБУЧЕНИЕТО И УЧЕБНИЦИТЕ ПО ИСТОРИЯ
12. КОНКУРСЪТ "ЕВРОПА В УЧИЛИЩЕ"
13. ПРОГРАМИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА УЧИТЕЛИ В КЛАСНАТА СТАЯ
14. ВРЪЗКИ И ОБМЕН МЕЖДУ УЧИЛИЩАТА
15. ЕВРОПЕЙСКА ПРОГРАМА ЗА ОБМЕН НА УЧЕНИЦИ ОТ СРЕДНИТЕ УЧИЛИЩА (ESSSE)
16. АКАДЕМИЧНА МОБИЛНОСТ И ПРИЗНАВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ СТЕПЕНИ

За повече информация:

Информационен център на Съвета на Европа

Ул. Александър Жендов № 5

1113 София

тел. + 359 2 9713000

факс + 359 2 971 2233

cid@online.bg

www.cid.bg

1. Образованието: Инвестиция в бъдещето на Европа

Как образованието може да помогне за гарантиране на правата на човека и основните свободи и за укрепване на плуралистичната демокрация? Може ли то да сближи народите на Европа и да допринесе за по-голямо взаимно разбирателство и доверие? Може ли да помогне на европейските правителства и граждани да се справят с предизвикателствата, пред които са изправени нашите общества?

Съветът на Европа се стреми да отговори на тези многостранни въпроси, като:

- осъществява големи проекти за средно и висше образование, и за образование на възрастните хора;
- подпомага обмена на идеи, опит и научни изследвания;
- насърчава връзките, обмена и създаването на нови партньорства и мрежи;
- стимулира признаването на образователни степени;
- публикува практически изследвания и наръчници за служителите, които определят политиката, и за преподавателите;
- развива сътрудничество с други европейски институции и неправителствени организации.

<http://culture.coe.int/edu/eng/edulist.html>

Програми за подпомагане на образованието в страните с наскоро установена демокрация

Образованието за правата на човека и активното, отговорно гражданско участие имат основно значение за развитието на плуралистичната демокрация. Съветът на Европа създава специални програми, чрез които помага на страните в демократичен преход да разработят нови учебни програми и помагала в тези основни области. Много служители, които отговарят за формулирането на политиката, и специалисти от практиката в страните, с наскоро установена демокрация, са обучени в тези нови подходи.

От 1996 г. насам Съветът на Европа изпълнява специална програма в Босна и Херцеговина в помощ на образованието по правата на човека чрез ежегодни летни училища за няколкокостотин начални и гимназиални учители. Организацията е извършила и проучване по поръчка на Световната банка, посветено на управлението на цялата образователна система в същата страна. Съветът си сътрудничи с други организации за установяване на достъпна система за висше образование в Косово.

2. Средно образование за Европа

Този проект се занимава с техниките и политиките, които позволяват на средните училища да подготвят младите хора за учение, работа, мобилност, за свободното време и всекидневния живот в демократична и мултикултурна Европа.

На поредица от симпозиуми са анализирани реформите на целите, съдържанието и методите на средното образование, сътрудничеството между училищата и местните общности, обучението на учители и образователните степени. Специално внимание се отделя на продължаващите реформи в страните, с наскоро установени демократични системи. Съветът на Европа е публикувал и наръчник за средното образование, който се състои от монографии за всяка страна.

Придаването на европейско измерение на средното образование се подпомага чрез поредица от издания за практически инициативи и чрез педагогически материали с европейска тематика. Съветът

на Европа е създаден и мрежа от национални агенции за насърчаване на връзките и обмена между училищата. Заключениета, формулирани по този проект, са представени на национални и регионални семинари.

Като продължение на резултатите от проекта през 1999 г. Комитетът на министрите приема препоръка до държавите-членки относно реформите в средното образование.

3. Демократична сигурност, социална интеграция и образователна политика

Тази дейност е част от функцията на Съвета на Европа като общоевропейски форум за образователна политика, насочена към демократична сигурност и социалната интеграция. Нейната цел е бързо и ефективно да бъдат изследвани някои актуални проблеми, и по-специално:

- да бъдат определени основните проблеми на образованието в условията на нова Европа;
- да бъдат очертани тенденциите, насоките и възможностите в образователната политика на държавите-членки;
- да бъде улеснен общоевропейският диалог между служителите, които вземат решения, преподавателския състав, родителите и неправителствените организации чрез обмен на информация и разпространение на нови идеи и примери за успешна практика.

Издадени са доклади по следните въпроси: насилие в училищата, проблеми на научното образование, нови информационни технологии в училищата, равенство в училище и стратегии за образователна реформа.

4. Образование за демократично гражданство

През 1997 г. СКС създава проекта "Образование за демократично гражданство". Той е насочен към преоценяване на значението на демокрацията, основана на гражданско участие, и статуса на гражданина. Основните въпроси са: какви ценности и умения са нужни за гражданското участие на всеки човек, как те могат да бъдат придобити или предадени на други хора и каква е ролята на училището в този процес?

Дейността през проучвателната фаза на проекта (1997-2000г.) е свързана с изследване на нужните умения и стратегии за обучение. Извършено е и обучение, както и един анализ на проекти за участие на обикновените граждани – т.нар. "граждански обекти" (sites of citizenship).

През настоящата фаза на проекта основна цел е помощта за разработването на политика за гражданско образование и нейното прилагане, както и създаването на мрежи за споделяне на положителния опит в държавите-членки.

5. Висше образование

Комитетът за висше образование и научни изследвания на Съвета на Европа търси отговор на предизвикателствата, пред които са изправени европейските университети и други висши учебни заведения. Комитетът е форум, на който представители на министерства и университети могат да обменят виждания и да разработят европейски програми. Сегашните приоритети се отнасят до ролята на висшето образование за обучението през целия живот, европейски изследвания на гражданската демокрация, признаване на образователните степени и реформата на законодателството за висшето образование в новите държави-членки.

<http://culture.coe.int/her/index.html>

6. Взаимопомощ за реформите в образованието

Тази програма цели да помогне на новите държави-членки да реформират своите нормативни актове за висше образование. Дейността по нея включва: посещения с цел консултация; многостранни работни срещи, на които се анализират общи проблеми в развитието на висшето образование; многостранни учебни посещения; и издаването на поредица от сравнителни проучвания. Консултантски програми се разработват и в други области на образователната политика.

7. Езикова политика за многоезична и мултикултурна Европа

Проектът "Съвременни езици" на Съвета за културно сътрудничество има за цел въвеждането на по-разнообразен подход към изучаването на езици в условията на европейската гражданска демокрация. Дейността тук включва анализ на езиковата политика и очертаване на ефикасни стратегии за по-голяма диверсификация, включително разработване и пилотно въвеждане на общи европейски справочни материали. Особено значение се придава на интеркултурното образование, международното признаване на аналогични образователни степени с цел подобряване на мобилността и възможностите за работа, и учението през целия живот с цел участие в изграждащото се международно общество на образовани хора.

8. Европейски център за съвременни езици

Центърът е създаден в Грац (Австрия) по силата на разширено частично споразумение. Първоначално той е учреден за срок от три години (1994 - 97 г.), но сега е постоянна институция на Съвета на Европа. Понастоящем 28 държави са страни по споразумението. Центърът е форум за специалисти, които обучават учители, за координатори на програми за обучение, автори на учебници, автори на учебни програми, експерти по образователни стандарти, методи за оценка и сертификация, и държавни служители, които отговарят за езиковата политика. Конкретните задължения на центъра са да следи езиковата политика и нововъведенията, и да разпространява положителния опит в изучаването и преподаването на съвременни езици.

<http://www.ecml.at>

9. 2001 година - Европейска година на езиците

Европейската година на езиците е организирана съвместно от Съвета на Европа и Европейския съюз с активното участие на ЮНЕСКО. Нейна отправна точка е принципът, че езиковите умения са важни за взаимното разбирателство, демократичната стабилност, заетостта и мобилността.

Основната цел на Европейската година на езиците беше:

- да повиши осведомеността за езиковото богатство на Европа и да допринесе за негово съхраняване;
- да мотивира всички европейски граждани да изучават езици, включително и по-малко разпространени;
- да подкрепи изучаването на езици през целия живот в отговор на икономическите, социалните и културните промени в Европа.

В рамките на Европейската година на езиците беше разработен единен европейски стандарт за ниво на владение на чужд език – наречен Европейски езиков паспорт, който се очаква с помощта на националните правителства постепенно да бъде наложен във всички държави-членки, с което да улесни представянето и взаимното признаване на езиковите компетентности на европейските граждани в целия европейски регион.

<http://culture.coe.int/AEL2001EYL>

10. Обучение по история

Проектът "Изучаване и преподаване на историята на Европа през XX в." е приоритет както за Виенската, така и за Страсбургската срещи на високо равнище на Съвета на Европа. По този проект се издават документи за реформа на обучението на учители, както и учебни помагала по история на XX в., които да бъдат използвани в класните стаи в средните училища. Основният продукт на проекта е наръчник за учителите по история, който систематизира начините за преподаване на историята на XX в. Наръчникът е допълнен от различни ръководства и материали за преподавателя. Идеята е в практическите занятия в клас да бъдат включени теми като история на движенията на малцинствата, национализъм, Холокост, доброволни и принудителни миграционни потоци, а в процеса на обучение да се използват и документални източници от различни видове. В проекта се набляга върху ползата на различни източници като музика, устни спомени, аудиовизуални средства за осведомяване, филми и архиви, чрез които учениците развиват критическа способност да осмислят факторите, оформили последното столетие.

11. Реформа на обучението и учебниците по история

Историята и обучението по история имат особено място поради тяхната роля за изграждане на знания, умения и нагласи у бъдещите граждани на демократичните общества. Съветът на Европа има дълга традиция в обучението по история и сега се опира върху нея, за да помогне на новите държави-членки да реформират учебните си програми по история, да издадат нови учебници и да обучат учителите. В средата на 90-те години бе осъществена пилотна програма за изследване на балканските учебници и учебни програми по история и ролята им във формирането или преодоляването на етническите напрежения в региона. Успехът на тази програма е в основата на разработваните в момента три големи програми в същата област: програмата за учебни планове, стандарти, нови учебници и обучение в Руската федерация; Черноморската инициатива, в която участват България, Грузия, Молдова, Румъния, Руската федерация, Турция и Украйна, и по която се организират семинари и проекти и се разработва набор от материали за преподаване; и инициативата от Тбилиси, чрез която автори от Азербайджан, Армения, Грузия и Руската федерация участват в изготвянето на общ учебник по история.

Съветът на Европа отговаря за координиране на дейността, свързана с обучението по история в Югоизточна Европа в рамките на Пакта за стабилност. Усилията тук са насочени към обучението на учители по история, учебните помагала, висшето образование и неформалното образование на младите хора.

12. Конкурсът "Европа в училище"

Тази ежегодна училищна проява се финансира съвместно от Съвета на Европа, Европейската комисия, Европейския парламент и Европейската културна фондация. Нейната цел е да предизвика у младите хора в училищна възраст интерес към европейските дела. През 2000 г. в конкурса участват няколкостотин хиляди младежи от 32 страни - членове на Съвета за културно сътрудничество. Темата на конкурса е "Към обединена Европа - предизвикателство за гражданина на XXI век". В него участват все повече страни с наскоро установена демокрация. През 1999 / 2000 г. е създадено състезание по Интернет с мото "Към Европа на гражданите". То е открито за училища от тридесет и двете страни, които участват в "Европа в училище".

13. Програми за обучение на учители в класната стая

Тази програма помага на учителите да участват в кратки курсове за обучение по време на занятия в друга държава-членка и така да обогатят професионалния си опит. Всяка година се обявяват около 1000 места, които се предлагат специално на учители от държавите с наскоро установена демократична система. Семинарите по програмата са посветени главно на приоритетите на Съвета на Европа - гражданска демокрация, права на човека, интеркултурно образование, връзки и обмен между училищата, съвременни езици, история и европейско измерение на образованието.

14. Връзки и обмен между училищата

Като признава важния принос на контактите между училищата за европейската интеграция, през 1991 г. Съветът на Европа създава Мрежа за връзки и обмен между училищата. Мрежата:

- стимулира образователния аспект на връзките и обмена между училищата чрез обучение на учителите;
- издава публикации и периодично провежда дискусии за стандартите на качество;
- помага на държавите-членки да изградят нужната инфраструктура за успешни връзки между училищата.

15. Европейска програма за обмен на ученици от средните училища (ESSSE)

Тази програма, чието начало е поставено през 1998 г., допринася за европейската интеграция, като предлага стипендии на ученици от горните класове на средните училища, с които те могат да учат в друга европейска страна в продължение на три месеца. Тя се опира върху концепцията за културния обмен, а езиковите различия имат минимално значение. Участниците се настаняват в приемни семейства и ходят на училище също както връстниците си в приемащата страна. Програмата се изпълнява в сътрудничество с организации, които имат опит в тази област. Акцентът е поставен върху обмена Изток-Запад, и върху стипендиите за ученици от Югоизточна Европа.

16. Академична мобилност и признаване на образователните степени

Съвместната Конвенция на Съвета на Европа и ЮНЕСКО за признаване на образователните степени във висшето образование в европейския регион улеснява признаването, а оттам и движението на хора и идеи в сферата на висшето образование. Тя е открита за подписване на дипломатическа конференция през април 1997 г. и влиза в сила през февруари 1999 г. Двадесет страни са ратифицирали конвенцията, а други двадесет са я подписали. Съветът на Европа сътрудничи на ЮНЕСКО при управлението на мрежа от национални информационни центрове за академична мобилност и признаване на образователните степени.